

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 23.

V Ljubljani 1. decembra 1873.

Tečaj XIII.

Lenoba in nestalnost.

Gojitelja primerjamo vertniku, ki požlahnuje mlada drevesca, katera napaja rosa milosti božje, gojitelj pa je tudi zdravnik, ki odvrtačuje pa ozdravlja bolezen pri gojencih. Zdravnik preiskuje naj prej začetek ali vzrok bolezni, tako ravna tudi gojitelj, preišče naj prej vzrok bolezni, in potem išče pripravna zdravila. Zdravnik razločuje astenične in hiperstenične bolezni t. j. take, pri katerih bolezen pride iz pomankanja moči, in v take, ki prihajajo iz preobilosti moči. Takisto je pa tudi pri dušnih boleznih in na to se je treba ozirati, kedar se ozdravljajo dušne bolezni.

Razpravljati vse dušne bolezni, ter naštevati jih po imenu, bi bilo sila dolgočasno, v dušnem življenju govoriti hočemo pa le od dveh boleznij, ki si nasprotujeta, kakor astenija in hiperstenija.

Nasprotujeta si pa lenoba in nestalnost ali nestanovitnost. Lenoba v tem smislu, je nevolja do učenja, ker od otroka samo zahtevamo, da se kaj nauči t. j. da raste na učenosti in ročnosti. Kjer pa vidimo tako nevoljo, prašajmo naj prej po vzrokih! Ni vselej otrok tega kriv, večkrat kriv je tudi učenik! Ako le-ta od gojenca preveč tirja, ali kaj takega, kar presega slabe moči gojenca, potem opeša, dasiravno se je že dela lotil. Očividno je tukaj, kako se odpravlja lenoba: Otroku nalagaj le toliko, kolikor more prenašati, kjer je pa njegova moč preslaba, tam mu pa pristopi!

Prigodi se pa tudi, da je otrok len, ker se ne počuti dobro. Kjer je lenoba nasledek telesne slabosti, vendar vsak ve, kar je tam treba

storiti. Lenoba pa se pri mladih ljudeh prikaže dostikrat tačas, ko se po telesu naj bolj razvijajo in bi človek mislil, da se tudi na duhu tako razvijajo. Napačno bi bilo tačas od gojenca nenavadno več tirjati, ker prehitra rast in telesni razvoj je kolikor toliko, že bolezen; drugič pa telo, katero se hitro razvija, tako rekoč preobvlada duha. Pa to je le memogredeče; ravnotežje se naravna brez posebnega vplivanja.

Kjer pa lenoba ne prihaja iz navedenih vzrokov, takrat je pa treba strogo postopati. „Kdor ne dela, naj tudi ne je.“ To je čisto naravno, pa tudi z izreki sv. pisma poterjeno. Kedar pa nočete gojencu hrane prideržati, prepovejte mu kako veselje. Nikar se ne bojte otroka žaliti. Boleti, žaliti ga mora kazni, ako ni drugače mogoče pripeljati ga tje, da spoznava svojo napačnost in se poboljša. Tisočkrat je boljše, da oče ali mati strogo postopata, kakor da bi to le pripuščala naključji ali šoli življenja. Delati mora vsakdo, to je po božji in človeški postavi, in temu se nihče ne ubrani.

Lenobi nasproti je pa nestalnost. Ta se pa kaže, kedar otrok hiti od dela na delo. Kmalo začne eno, potem zopet drugo, tretje delo, pa nikjer ni stanovitosti. Poglavitni vzrok tega je, da otroku v mladosti dajo preveč igrač v roko, potem se razvadi, postane nestalen in to mu ostane v življenji. Ta nestalnost prihaja tudi od tega, da se otroci od mladih let uče dveh jezikov. Sedaj izrazuje otrok svoje misli v tem, sedaj v drugem jeziku, sedaj se poslužuje te, sedaj druge oblike, duh se tako privadi nestalnosti pri svojem delovanji, v življenji pa potem ni stanovitosti, niti vztrajnosti; vsakorečnost, ki ničesar ne doverši je nasledek tega.

Odpravlja pa nestalnost čverst poduk, ki zbira vse dušne moči pri otroku. Potem je treba stanovitnega, hišnega reda, delo in razvedrenje se mora strogo ločiti. Po družinah je to sicer težavno, a po odgojilnicah je pa to neogibljivo potrebno, in le od hišnega reda je najprej pričakovati zdravilo, kedar je nestalnost dospela do visoke stopnje.

Ta nestalnost se pa pri otrocih včasih sama odpravi, kedar se pri njih izbudi veselje do katerega nauka, da si namreč napravijo rastlinsko zbirko ali kaj drugega, skerbni gojitelj poslužuje se tudi tega pripomočka, da vodi delavnost v pravih mejah.

Ko bi vse drugo nič ne pomagalo, bi morda kazalo pri otroku tudi to poskusiti, t. j. vnemati mu veselje do kake reči, ker nestalnost, kedar se enkrat otroka loti, je sila nevarna in spodkopujejo vsako srečo v življenji, pa tudi britke skušnje le malokedaj odpravijo to dušno bolezen.

Obravnava 146. berilne vaje iz II. berila: „Materna dežela in domovina“.

Soba v hiši, v kateri starši in otroci po dnevu navadno prebivajo se imenuje stanica. V stanici stanujemo in delamo. Hiša, v kateri prebivamo, je naše stanovanje. Stanovanje nas varuje deža, snega, toče, vetra, mraza in vročine, divjih živali in hudobnih ljudi. To varstvo nam dobro tekne. Stanovanje je torej velika dobrota za nas.

Ljudje pa potrebujejo v svojem življenju še veliko drugih reči, ki jih noben človek — tudi nobena družina sama za se izdelati ne more.

Ljudje delajo drugi za drugega; drugi drugega potrebujejo. Svoje izdelke in pridelke drugi drugemu prodajajo ter kupujejo za pridobljeno reči, katerih sami nimajo. Ako bi kaka družina hotela le sama za se živeti, ter od nikoga ne dela, niti pomoči dobivala, morala bi veliko pogrešati. Ljudje so to dobro spregledali in si torej stanovanja blizo, drugi poleg drugega napravili, da se tako v večem društvu med sabo bolje podpirajo in pomagajo. Ta potreba je učinila, da so postale vasi in mesta.

Kmet skrbi za reči, ki so nam v hrano; on prideluje veliko rastlin, n. pr. reč, pšenico, ječmen, krompir i. dr.; redi govedo, ovce, svinje in kuretino, ki so nam tudi v hrano. K temu pa potrebuje veliko njiv, travnikov in pašnikov; torej tudi veliko kmetov blizo skupaj stanovati ne more. Kmečka stanovanja stojé navadno med zemljišči ali vsaj blizo njih. Poleg kmečkih stanovanj stojé še druga poslopja, skednji v katerem se žito zmlati, in druga stranka poslopja, v katerih se shranjuje različno kmetijsko orodje. Kmečko stanovanje s svojimi poslopji in zemljišči se imenuje kmetija. Več kmetij skupaj se zove selo ali selišče. Večje selo s cerkvijo in šolo se tudi imenuje vas.

Razun kmetov stanujejo v vasi tudi rokodelci, kateri izdelujejo reči, ki so kmetu neogiblivo potrebne. Najdemo torej v vaseh šivarje, čevljarje, kovače, tesarje, sodarje, mlinarje i. dr. Prebivalce sel in vasi imenujemo sploh kmete, — kmečke ljudi. V vaseh vlada navadno tihota, zlasti na večer; trudni delavci gredo navadno zgodaj počivat, da morejo dobro za rano vstati in pokrepčani zopet na delo iti.

Vsi ljudje vendar ne žive po kmetijah, v selih ali vaseh. Sila ali druge okolnosti so ljudi nagnile, da blizo skupaj stanujejo. Zidali so torej hišo pri hiši. Kraj, v katerem je več hiš skupaj, je mesto. Ljudje po mestih ne žive od kmetije, marveč od obertnije in kupčije. Mesta pa tudi niso vsa enako velika. Kakor vasi, tako tudi mesta imajo svoja imena. Kraj, kjer smo bili rojeni, se imenuje naš rojstveni kraj. Ste li v selu, v vasi ali v mestu doma? Zakaj se pa ta kraj imenuje rojstveni kraj? — Kako se reče z drugimi besedami? „Je tekla naša zi-

belka. Kaj pomeni izrek? „Od zibeli do groba.“ Stavek pa „še ptičica zná in ljubi svoje gnejzdo“ nam pove da je domoljubje tudi živalim prirojeno, Zakaj se ravno tukaj jemlje ptičica za podobo domoljubja. Kaj veste povedati od potujočih ptičic? — Več družin skupaj pod eno gosposko je občina, srenja. Več občin skupaj pod eno vlado, je pa dežela. — Katera dežela se pa imenuje materina dežela? — V mladosti se vse duši bolj vtisne. Ko človek vidi domači kraj, spominja se veselih in žalostnih dni, katere je preživel tukaj. Zato so mu ti kraji toliko priljubljeni, da se v daljnih krajih spominja tistih tratic, tistih hribov in dolin, kjer je najprej začel čutiti in zavedati se; spomin na te kraje ponovi zopet tiste občutke, katere je imel mladi človek, ko je brezskerbno videl solnce izhajati in zahajati, ko ga je dobri oče in mila mati učila spoznavati brate in sestre. — Ko tedaj sliši zopet tiste glasove, v katerih je pervikrat klical „ata, mama“ vzbudi se mu ljubezen do materinega jezika. Sicer v rojstvenem kraju, pa tudi v domovini ne moremo zmirom ostati; človek mora iti po svetu „s trebuhom za kruhom“ a noben kraj mu tako ne dopada, kakor rojstveni kraj. — Gorjancu se toži po nebotičnih gorah, prebivalcem Izlandije je njih dežela pravi raj, in pod milejšem obnebjem se jih loti nekaka otožnost in tuga. In to je zopet modra previdnost božja, sicer bi pusti kraji ostali samotni, a zmirom so ljudje, katere vleče domov, dasiravno na tujem ničesa ne pogrešajo. Savojardi, še mladenči, zapuščajo svoj kraj, pa jih že priletne in bogate može vabijo domači kraji, domače gore, da zapuste šumeča mesta in se vernejo v tihe doline.

Drugi odstavek berila nas pa pelje v naše širjo domovino, v Avstrijo. V kratkih potezah tukaj lahko učenik pove potrebo Avstrije za njene različne in mnogoježične prebivalce. Ko je prej povdarjal ljubezen do ožje domovine, naj pa tudi povdarja mednarodno ljubezen, dolžnosti deržavljanov med sabo.

Tretji in četerti odstavek nam pa v kratkih besedah kaže korist naše domovine za telo in dušo, tukaj namreč dobiva vsak priden prebivalec svoj živež, se izuči in ima varnost življenja. — V domovini skerbi deželjska oblast za našo blagost, a duhovska za naše zveličanje. Čemu je tedaj deželjska, čemu duhovska gosposka? Se li veste spomniti na 83. b. v. „Človeški udje se spuntajo“. — Kaj sem vam takrat razlagal? Ali že nismo brali svoje dni od dolžnosti podložnikov? Tako v roki spretnega učenika berilo berilo razlaga. — Poslednji trije stavki budijo v mladih sercih hvaležnost, ljubezen in darežljivost do domovine. To bi bilo v kratkem stvarno razlaganje te berilne vaje.

Jezirov uk v začetnici.

(Nadaljevanje in konec. Glej l. 3. str. 39.)

Število slovenskih samostalnikov je trojno, tedaj naj se tudi učenci vadijo vsa tri števila po vseh spolih. Naj pred naj učenci imenujejo in zapisujejo, posamna imena v raznih številih, potem pa naj se tudi precej števila vadijo v kratkih stavkih, kar je v slovenščini posebno važno in potrebno, da se jezik in uho vadi pravih izrazov. N. pr.: Otrok je priden! Koliko otrok je pridnih, koliko sem jih imenoval? Konj herče in razgetá. Koliko konj herče in razgetá? Ovca bleketá. Kolo škriplje. Koliko koles škriplje? Kako bi rekel, ko bi bilo več otrok, več konj, več ovac in več koles? (Prav je, da se naj pred ednina in množina in potem še le dvojina obravnava, ker je poslednja težavniša.) Kako bi rekel, ko bi bila dva otroka, dva konja, dve ovci in dve kolesi?

O sklanji se v začetnici ne more kaj govoriti, temuč naj učitelj le pazi, da otroci, kedar kaj pripovedujejo ali zapisujejo, pri imenih prave končnice rabijo, n. pr., da ne izgovarjajo in ne pišejo: imam klobuka, sem se udaril na glava“ i. t. d.

Pri zaimkih naj učitelj pazi, da jih učenci prav rabijo v spolih in številih, da jih ne izgovarjajo napčno n. pr. „pri nam“ (nam. pri nas) i. t. d., potem da prav rabijo svojilni zaimke „moj“, „tvoj“, „svoj“ itd. Pri vprašalnih pa naj učitelj otroke vadi, da prav odgovarjajo na vprašanje „kdo“ in „kaj“? „s kom“, „s čim“? i. t. d.

Pridevnika naj se učenci vadijo v mnogih primernih zgledih. N. pr.: Učenec je marljiv. Kaj sem povedal o učencu? Kteri učenec je marljiv? Ali so vsi učenci marljivi? Kakšen je tisti, ki nima te lastnosti? Ali je „len“, tudi kaže učencevo lastnost? Povejte, kakšne (po barvi) so te-le reči: mleko, trava, čnilo, žveplo, zlato, sneg, nebo, cvetica, zvonček, vijolica, lilija, tulipa, marjetica, potočnica, šmárijnica! Povejte, kakšna (po podobi) je krogla, miza, kamen, kolo! Kaj je veliko, kaj majhino, kaj dolgo, kaj kratko! Ktero sadje je okroglo, ktero podolgasto?

Kako pravimo otroku, kakšen je, če vse rad in urno stori, kar mu starši ukažejo? Kako pravimo obleki, ki smo jo že dolgo nosili? Kako pravimo človeku, ki že dolgo na svetu živi? Kako pravimo tistim ljudem, ki še ne živé dolgo na svetu? Kako pravimo tistemu učencu, kteri na vse pazi, kar se mu v šoli kaže? Kakšen je tisti otrok, ki rad moli in pri molitvi misli le na Boga in na vsako besedo, ki jo izgovarja? Kakšen je tisti človek, ki ni zdrav? Kako pravimo tistemu človeku, ki več jé in pije kakor mu je treba? Kakšen je nož, ki je nabrušen in

rad reže? Ne pozabi naj se pri pridevniku tudi vaditi dvojnega števila v vseh treh spolih.

Števnika se učenci kmali pravilno navadijo, posebno če učitelj tudi pri številjenji pazi, da ga prav rabijo.

Glagol pa učitelju in učencem daje mnogo dela. Perve vaje o glagolu enake so vajam pri pridevniku. Z glagolom naj se učenci vadijo tudi števila in osebnih zaimkov, posebno pa naj se vadijo slovenski glagol obširno rabiti in v mnogih zgledih pred vsem poznavati in obračati doveršni in nedoveršni glagol, učenik naj vadi učence raznih pregovorov, n. pr.: Človek obrača, Bog oberne. Kdor veliko obeta, malo obljubi. Kdor se vedno priporočuje, ta se nikdar ne priporoči. Učenci naj se vadijo tudi pri vajah v pisanji raznih glagolov, n. pr.: Naj nas ponižujejo, ponižajo nas vendar ne, Prepišite te-le stavke in podčrtajte glagole: Dan se krajša in noči se daljšajo. Slana béli hribe in dole, drevje se osiplje, žerjavi in drugi tiči so pobegnili v druge kraje. Vse življenje v naravi utihuje, mraz pritiska; vsaka stvar se preskerbuje za zimo. Tudi tebi, človek, bliža se zima tvojega življenja.

Zadnjič povdarjamo še to, da naj učitelj že v začetnici učence napeljuje, da vsako besedo premišlujejo in prav razumejo.

Sploh pa naj učitelj že ves svoj nauk o jeziku tako vravnava, da se učenci vedno in neprenehoma vadijo in že v začetnici tako daleč pripeljejo, da vsako lahko in umevno izraženo misel koga drugega razumejo, in da potem morejo o tem, kar so razumeli, prav soditi in govoriti. Ker pa se vsaki jezik naj bolje uči in vadi tako, da druge v dobrem jeziku posnema, mora biti vsakemu učitelju prva skerb, da zna sam pravilno govoriti in se pri vseh naukih učencem v govoru za izgled kazati. Zatorej rečemo in ponavljamo (opiraje se na prva pedagoška načela): Učitelj v slovenski šoli mora biti prijatelj slovenščine.

Zemljepisna učila.

V c. k. založbi šolskih knjig na Dunaji dobivajo se za zemljepisni uk v ljudski šoli ti-le zemljevidi:

a) hemisferi, b) Evropa, c) avstrijsko cesarstvo, d) kronovine: za Češko (nemško-češko) 1 glđ. 60 kr., za Galicijo (poljsko) 2 gold. 30 kr., za Bukovino (nemško) 1 gold. 45 kr., za Dalmacijo (hervatsko) 1 gold. 10 kr., za Spodnjo in Zgornjo Avstrijo in za Solnograško 1 gold. 40 kr., za Štajersko 1 gold. 20 kr., za Kranjsko, Koróško in Primorsko 1 gold. 25 kr., za Marsko (nemško-češko) 1 gold. 25 kr., za Šlezko (nemško-češko-poljsko), za Tirolsko in Vorarlberško 1 gold. 25 kr.

— Evropa (v nemškem, češkem, poljskem in hervatskem jeziku) vsaka po 21 kr., Azija, Afrika, Severna Amerika, Južna Amerika, Avstralija po 10 kr., avstrijsko cesarstvo (v nemškem, laškem, češkem, poljskem, ru-tenskem in v hervatskem jeziku) po 17 kr., nadvojvodstvo Avstrijsko 10 kr., Tirol in Vorarlberško 10 kr., Štajersko 10 kr., Ilirsko 10 kr., Dalmacija 10 kr., Češko 10 kr., Marsko in Šlezko 10 kr., Galicija in Bukovina 10 kr., Ogersko, Hervatsko in Slavonsko z vojno granico in s Sedmograško 21 kr., Švica 10 kr., Nizozemsko in Belgija 10 kr., Dan-sko 10 kr., Gerško in jonski otoki 10 kr., vodni zemljevid avstrijske države 7 kr., železnični in vodni zemljevid avstrijske države (češki) 8 kr. — Mali zemljevidi (na 4%) se dobivajo prav po ceni, in sicer Evropa, avstrijsko cesarstvo po 3 kr.

Vsi ti zemljevidi so prav natančni, čedni in kar je posebno dobro tudi prav po ceni, tako, da si jih vsaka ljudska šola lahko napravi. Že-leti je le, da bi se bolj slovenske dežele (t. j. Kranjsko, Koroško, Šta-jersko in Primorsko) tudi v slovenskem jeziku izdajale.

4. Apnena perst.

(Dalje.)

V persti se nahaja ogelno-kisla apnena perst ali kakor pravimo apno, ali kot zdobljen pesek, ali kakor prod, ali kakor debelo kamnje ali skale. Le malokatera perst je čisto brez njega. Po tem, ali mu je več primešanega ali peska ali ilovice se tudi perst pravi ali ilovnato-apnena ali peščeno-apnena. Potem gredo tudi druge njene lastnosti. Navadno je v sredi med peščeno in ilovnato perstjo, kar se tega tiče, da namreč vodo v se jemlje in jo zadržuje, tedaj tudi zboljšuje napake oboje per-sti, zrahljuje ilovico, peščeno perst pa bolj veže. Poserka veliko vode, pa je ne obderži toliko časa, kakor ilovnata zemlja, in kedar se osuši, tudi se ne skerči tako skupaj. Apnena perst je hitra, pa še tudi vroča, kedar ima veliko apna v sebi, to je hitro razkroji gnoj in rastlinske ostanke in urno se prikaže nasledek tega. Ker se ogelnokislo apno lahko združuje z močnejšimi kisljinami, katere so same na sebi škodljive rastlinstvu, je prav posebno dober za usušeno sotišče in v kratkem se tam prikažejo naj izverstnejše rastline. Tudi kuhano apno se rabi prav s pridom za zboljšanje zemlje, katera ima premalo ali celo nič apna v sebi, ker zbuja in razkroji dele, katere so rastlinam v živež. S tem pa tudi tla izpije in ako hočemo res kaj zdatno njivo zboljšati, moramo jo potem močno pognojiti. Skuhano apno pa se vendar ne sme ob enem z hlevnim gnojem na njivi rabiti, ker sicer bi gnoj nič ne koristil, ker

apno prežene amonijak, najvažnejši del gnoja, da se izhlapi. Apnena perst se lahko obdeljuje, in je v pravi zmeri, kjer je spodnja zemlja tudi ugodna, prav cenjena perst, posebno pa ako primešani apneni deli niso debelo zernasti, ampak zmeleti pesek. Na Kranjskem je v več krajih taka perst in perst med apnenimi skalami rodi žito, ki dobro plenja. Dobra je za tertó in koščičasto sadje, ravno tako za pšenico, rež, ječmen, oves, za vsako sočivje in za deteljo, na pustí apneni persti raste turška detelja (Esparcette.) Na apni tudi rade rastejo bakve, jelše in drugo gozdno drevje.

Dostikrat se nahaja neka posebna zmes ilovice in apna, ki se imenuje lapor; za kmetijstvo je ta zelo važen. Lapor je perst, v kateri sta ilovica in apno tako tesno zvezana, da bi se umetno nikdar ne moglo tako zgoditi. Poleg teh je še nekaj kalijuma in fosforove kisline. Najde se v bregovitih krajih pa tudi na ravnem, večkrat precej na verhu, ali včasih nekoliko globočeje v zemlji in se prikaže v jamah, kjer se pesek koplje, ali sploh v presekah. Je pa v podobi persti ali škerlovja in je raznih barv kakor ilovica, kar zavisi od tega, v kakošni meri so mu primešani železni deli ali rastlinske trohnine, — je namreč siv, sivkasto višnje, rumen ali rujav. Na zraku ali poulažen razpade v prah, ker se zveza različnih delov oprosti, s kislina mi polit zakipi. Na lapornati persti se ponašajo vse rastline, posebno tiste, katerih korenina sega globoko v tla, in čebulnate rastline.

Ako sta v laporju ilovica in apno pomešana v enaki meri je to sploh lapor, v ilovnatem prevaguje ilovica, v apnenem apno, v peščennem pa pesek. Po tej sestavi ravna se tudi to, kako se ima rabiti. Ilovnati persti naj se primeša apnen ali peščen lapor, da postane bolj rahla. Peščena zemlja pa postane bolj deržeča, ako se ji primeša ilovnat lapor. Lapor pa ne more biti mesto gnoja, ampak le zboljšuje perst. Kakor kuhano apno, vendar le bolj po malem razkroji dele, ki žive rastline, in nareja kisline neškodljive. V pustí persti, katera nima hrane za rastline, pa ščasoma še to gnojevino popolnoma izpije. Z laporjem potresati le tačas prav koristi, kedar se ob enem dobro gnoji. Ravno tako, kakor lapor nahaja se tudi še druga apnena perst, gips ali žveplo — kisló apno, ali sem in tje raztresen ali v celih legah. Rabijo ga posebno da detelji štopajo ž njim.

Kako se je premog naredil?

Prav očividno kaže to močvirje „Dismal Svamp“ v Virginiji v severni Ameriki. V to veliko močvirje se pogrezujejo rastline, katere pokriva škrlasta ilovica, t. j. grez, iz katere se nareja vsaka škrljasta ilovica. Na tej grezi rastejo drevesa, pa ne pod vodo, kakor so mislili od premogovih rastlin, ampak na grezi, katera je skoraj popolnoma suha.

Ta drevesa sčasoma odmerjó, na tla popadajo in iz njih postajajo kupi rastlinske snovi, t. j. premog. Ti kupi se pogreznejo, voda in škrljasta ilovica jih pokrivata, na kateri pa zopet rastejo drevesa, na to se pa zopet naredi lega premoga, na katere pa znabit zopet pride škrljasta ilovica. Ko bi bil potok v tem močvirji dosti močen naredile, bi se tudi peščene lege, kakor se navadno nahajajo v premogovnem gorovju. Ta zgled, kako se nareja premog v sedanji dobi, nam poočituje, da se je v starodavnih časih na naši zemlji ravno tako godilo; napčna je tedaj misel, da za premog je bilo treba veliko vročine; veliko vlage je bilo treba.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo :

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

29. dan avgusta. (Nedelja.) (Elizabetina cerkev na Vidnu. Belvederski vèrt. Cerkev sv. Jožefa „auf der Laimgrube“. V „Praterju“.) Med mnogimi novejšimi stavbami, ki kinčijo Dunaj, sme se prišteti nova Elizabetina cerkev v videnskem okraji v prvo versto. Postavljena na prostornej višini, ne dalječ od južnega kolodvora, vabi nekako siloma k sebi obiskovalce, katerim je za lepoto cerkvá kaj már. Dozidana je bila mende še le l. 1868. Gotiški zlog, ki cika nekoliko na bizantinski, odlikuje to veliko, prav lepo, prijazno in svitlo sveetišče. Razdeljeno je v tri ladije, zmed katerih ima vsaka na zadnjem (južnem) koncu svoj ne sicer velik, pa posebno lep in umetno narejen altar. Okna cele cerkve so sestavljena iz novošegno-pobarvane (zelenkaste) steklenine; tudi vsa ostala druga znotranja oprava je taka, da služi na čast vsem onim, bi so pri teh delih ali vladali in zapovedovali, ali pa kaj delali. —

Od Elizabetine cerkve naprej podal sem se prot „Belvederu“, ki ni dalječ od nje. Ta cesarska palača pač ne nosi svojega imena zastonj, ki se poslovenjeno zóve „lepovid“. Razdeljena je v dva oddelka, „v zgornji in spodnji Belvedere“. Od prvega, ki stoji na zgornej višini, sprelepo vidi se na znotranje dunajsko mesto, ter na Štefanovo cerkev, in pravijo, da se letod gromeči dón njenega velikana, zvonu, kedar ž njim zvonijo, skoraj naj boljše sliši. Sozidal je to poslopje v mojih spisih že navedeni sloveči vojskovodja princ Evgen Savojski. Zgornji

„Belvedere“ shranjuje v svojih obširnih prostorih in dvorinah (v 34 sobah) bogato in dragoceno zbirko sprelepih slik, znano pod imenom: „k. k. Gemälde - Gallerie“, ki v svoji mnogoverstnosti mende nima enakosti v celej Evropi. Med zgornjo in spodnjo palačo razprostira se jako obširni v staro-francoskem vkusu vravnani in obsejani vert. Ker je lega njegova stopnjata (terrassenartig), se z verha hkrati ves vert spregleda, kar daje vsemu še večjo krasoto. Petero vodnjakov z vodometi (ki pa le o gotovih časih brizgljajo vodo kvišku), je po osredku dol razverstenih eden pod drugim; v sredi vsacega so kamniti kipi, katerih imena je stari paganski svet prišteval med povodne bogove. Ob straneh vodnjakov pa se zeleno-tolste tratice verstijo na posamesnih mestih s skupinami prijetno vonječih cvetk, katere je vertnarska umetnost nasejala enako razgernjenim vezeninam in tkaninam prepogam po ravnoupodobljenih gredicah. In med vsem tem se vijó z drobnim belem peskom posuta pota in stezice, res: prava slika zemeljskega raja. Spodnji oddelek verta skončá se z malim gostozaraščenim perivojem, kjer vabi mnogo klopi obiskovalce k oddihu.

Popoldan prišel sem v okraj „Mariahilf,“ in ker je stala ravno ena zmed ondotnih cerkev, zvana pri sv. Jožefu „auf der Laimgrube“ odpertastopil sem na ene trenutke v taisto. Najdel sem jo prav prijazno, visoko, snažno; zlasti glavna slika velikega altarja je zelo lepa. Obilne štukaturne olupšave, katerih belína se na svitli zelenkasti podlagi kaj dobro odlikuje, kinčajo stene in obok. Poleg sedmerih altarjev so tudi velike orgle, cerkvi lepa oprava.

Prišedši od tod naprej k dobremu prijatlu in rojaku v „Schottenfeldski ulici“ pričneva ugibati, kako bi najboljše porabiti zamogla prijetnosolnčin nedeljski popoldan. O „Prater-ju“ sem že tolikokrat čul, da služi dobrovoljnim Dunajčanom v posebno zabavo, toraj sem predlagal prijatlu, naj jo mahneva danes tje dol. Rečeno, storjeno! Kmal sedeva v ličen omnibus, in za male solde peljala sva se skoz Jožefovi okraj, čez „Glazis,“ skoz celo notranje mesto in poslednjič skoz obširni okraj „Leopoldovo mesto“ do „Praterstern-a,“ kjer sva izstopila. „Praterstern“ je veliki krog konec Leopoldovega mesta, od kjer se razcepuje zvezdnim žarkim enako petero drevoredov. Štirje peljajo v razne oddelke „Prater-ja,“ peti pa v drugo stransko obširno sprehajališče, imenovano „Augarten“. „Prater“ je kot novošegno šetaljšče osnovati dal cesar Jožef II., ki je dobro vedel, kaj zabaveželjnim Dunajčanom naj bolje pristuje. Med vsemi oddelki tega velikanskega perivoja je „Wurstelprater“, mestu naj bližji in tudi naj bolj obiskovan; zlasti ob nedeljah bajè tu obiskovalcev kar mergoli, česar sem se danes tudi sam prepričal. Kakor na naših semnjih se je gnjetlo ljudstvo sem ter tje. Vsega, kar sem v „Prater-ju“ vidil, ne morem popisati, je preveč; nekoliko naj vender

povem. Kmalo k levi ob poti stalo je eno zmed mnogih „marionettnih“ gledališč. Leseni možički so kazali tu celej tropi radovednih gledalcev marsikaj, kar je res, pa še več, kar ni res; pa kaj to! da je le oko nasiteno. Koj od druge strani donela nam je nasprot zamolkla godba. V niskem poslopjiču vertil se je o glasu malih orgelc v urnem teku igrokrog (naši slovenski otroci pravijo tej igrači „ringelšpil“). Prederzno so jahali mali in tudi že odrasli dečki lesene konje in jelene; drugi sedeli zopet ponosno v malih kočijicah, in sukali se v veselem^e vrišu na okrog. Naprej stali so šotori s sadjem, sladkarijami, léctom (sterdénjem), kruhovino itd. Zopet naprej kričali so pred svojimi kolibami komedijanti, „coperniki“ in enaki možiceljni, vsaki zagotavlja, da pri njih se vidi za toliko in toliko soldov to in uno, in Bog vé, kaj še vse. Naprej prišel sem do gostilnic, pivarnic, kaván itd., pa še ni bilo konca. Zdaj ugledam gugalnico, kjer so se živahni dobrovoljčki gugali v dveh, na močne stebre obešenih čolnih sem ter tje; naprej stalo je veliko kolo enako orjaškemu motovilu, ki ima med razkrižji prav umetno in dobro vmišljeno napravljene viseče sedeže, na katerih so zopet mnogi prijetno kratili svoj dragi čas. Naprej prišel sem do keglišča; dalje do naprave, kjer so z „bolcem“ streljali v tarčo; še dalje do velikana, lesenega možiceljna, kateremu so otročaji in tudi odrasli metali žogo v široko odperta usta. Osem korakov proč so stali igralci od možiceljna, vsaki je zadègal žógo petkrat prot plačilu 2 soldov pod pogojo: ako jo verže velikanu pet potov dvakrat v odperta usta, plača vlastnik igre $\frac{1}{4}$ goldinarja; za trikratno zadetje celo 1 gold., ako pa ne, zapade igralec svoja solda. Stal sem precej dolgo poleg tega „špektakelna,“ pa vidil sem le po dva solda tje plačevati, $\frac{1}{4}$ gold. pa nobenkrat nazaj. Odtod naprej prišel sem do čisto male gostilnice. Pred njo rezali so madžarski cigani svoj „cigu migu,“ vojaki, Madjari raznih kardel, pa so mandrali tako zadovoljni in srečni svoj „čardaš,“ da se jih nisem zamogel z lepo nagledati. Kakor sem se danes prepričal, bolj zadovoljnega in manj zbirčnega plesalca menda ni, kot je Madjar. Na kakih 2 sežnjih prostora so koj na gručastih tleh popolnoma zadovoljni osnovali svoje plešišče. Posebno dobro se je podalo k plesu „čárdaš-a“ rožljanje konjikov, huzarjev, s njihovimi ostrogami; kar služi tej zabavi mende v posebno odliko. — Na daljni hoji prišel sem do gostilnice z ličnim vertom, v katerem je veršeča vojaška godba svirala kaj živahne okroglice; kmalo naprej bilo je zopet enako. Ljudstva je bilo povsód od sile veliko. Nekaj se ga je kratkočasilo pri igrah že omenjenih, nekaj pri gostilnicah, drugi so šetali po drevoredu in perivoju, posedali po klopeh, polegali po tratah, z eno besedo: šum na šum, dobrovolja na dobrovoljo, Kake dobre pol ure sprehajal sem se po „Wurstelprater-ju“ sem ter tje in ravnokar popisane zabave ponavljale so se na mnogih krajih. Zlasti

igrokrogov (Ringelspiel) naštel sem kakih deset, nekateri z boljšo, drugi s slabejšo godbo. Ljudí je bilo vseh stanov in razne starosti, med tem tudi mnogo tacih, katerem bi bila v mnogem oziru brezovka kaj tečno in zdatno mazilo. Pravilo se mi je, da tak dirndaj terpi zvečer do pozne ure; jaz sem se ga bil vendar kmalo nagledal in naveličal, in po okrepcilu odhajal sem zopet nazaj proti mestu. (Dalje prihodnjič.)

Ministerialni ukaz dne 9. avgusta 1873, št. 6708

vpeljuje učilne načerte za nauk v risanji na šolah, ki spadajo v delokrožje šolskih svetov.

Učilni načert za risanje in geometrično oblikoslovje na ljudskih šolah.

Učni smoter. Učenec naj bode sposoben, da prav razumeva geometrične oblike, naj se vadi v meri na pogled in v risanji prostih reči v vsakdanjem življenji.

Na spodnji stopinji (v I. in II. razredu) služijo prvotne vaje pri pisanji tudi za risanje in so učno gradivo, da se nekako doseže ročna gibčnost. Za temi vajami pride ponarejanje lahkih stvari uzetih iz rečnega nauka.

Na srednji stopinji (v III. in IV. razredu) naj se vadijo učenci v risanji raznih podob, katerim je podlaga ravna čerta, kot, trikot in čveterokot. Potem naj se te oblike porabijo za sestavo najprostejših slik in začenja naj se z risanjem po narekovanji.

Na viši stopinji (v V. in VI. razredu) naj se razvija pojem o telesih, ploščadi, čerti (potezi), piki.

O čerti: Njene podobe in lege, merjenje čert. O kotu: Razumevanje sestave raznih kotov in medsebojne razmere; delenje kotov, kotomerov (transportérjev).

Ploščate podobe ali slike na ravni. K slikam na plosvi, ki so bile obravnane na srednji stopnji pridejo še razne podobe pravilnih mnogokotov. — Delenje teh podob v trikote. — Krog, pakrog. Telesa: prizma, piramida, cilinder, kegelj (stožek).

Kar je podanega v oblikoslovji naj bode v podlago risanju na prosto roko. — Risanje po narekovanji in na pamet. Risanje lahkih ornamentov in sprednjega lica tehničnih objektov po meri.

Na viši stopinji naj se zadostuje potrebam dekliških šol z ozirom na ženska ročna dela.

Osnova navoda za poduk risanja s prosto roko na ljudskih šolah.

1. Vsaki nauk v risanji na ljudski šoli je skupen.

2. Toraj mora učitelj vse podobe, katere se imajo narisati, vpričo

razreda s potrebnimi razjasnili risati na tablo pravilno, in kolikor mogoče velike, da učenci pri vsakemu svojih izdelovanj morejo učenika posnemati.

3. Proti koncu druge polovice na srednji stopinji se pripravljajo učenci na risanje po narekovanji s tem, da izdeljujejo prav lahke oblikoslovne podobice.

To se pa verši tako, da učenci po tem risajo, kar učitelj počasi in okoliščinam primerno razlaga; na tablo naj učitelj ne risa.

4. Na višji stopinji naj se z risanjem po narekovanji združuje tisto na pamet; v to naj služi naslednje vodilo: Učitelj naj narisa na šolsko tablo kako prosto sliko in razloži temeljito posamezne dele, podučevaje v dvogovoru naj povdarja posebno to, kar podobo označuje (karakterizuje); risanje učiteljevo se zakrije in učenci naj to (podobo) na pamet izdelajo. Risanje po narekovanji in na pamet daje povodov in sredstev, da učenci take naloge doma izdeljujejo.

5. Učenik naj kolikor mogoče, malo sam popravlja, marveč naj napeljuje z besedo učence na popravljanje. Skupne poprave po vsem razredu so boljše od poprav pri posameznih.

6. Vse, kar se risa v ljudski šoli, je risanje s prosto roko, in razumeva se samo po sebi, da se ne rabi ravnilo, niti ščtilo (cirkelj) i. dr. Ali se ima učitelj v nižjem razredu posluževati pikčastih tablic ali zvezkov, ali ima začenjati perve vaje brez teh, to se njemu izročuje. Na vsak način pa morajo pikice tem redkejše biti, čem so otroci bolj izurjeni.

7. Na srednji stopinji se začenja prosto risanje raznih podob na geometrično vredjeni podlagi, pri tem se smejo včasih rabiti mrežice po lastni izpeljavi. Dober pripomoček je učitelju tudi Tertavov mali risar (Tertaus kleiner Zeichner. Leipzig b. Klinkhardt.)

8. Na višji stopinji naj učenci še dalje posnemajo slike na tablo narisane. Zmožnejši učenci smejo tudi konečno po predlagah risati. V ta namen se posebno priporočujejo Herdtl-nove (v Stuttgartu) in Rollerjeve (v Berni) predlage. Na tej stopinji naj se posnemajo (kopirajo) prešani želišni listi n. pr. od verbovca, robinj, jagod, beršljana, javora in hrasta.

Na dekliških šolah kaže, da se namesto risanja sprednjega lica pri tehničnih rečeh (pri enojnih durih, vratih, omarah, škrinjah, pečeh, oknih, spominkih, pri omrežji) ali pa tudi poleg tega (risanja) podučuje v takem risanju, ki se ozira na ženska ročna dela.

9. Na dve ali trirazrednih ljudskih šolah naj se vsaj doseže smoter določen za srednjo stopinjo in zraven tega naj se še gleda na pravilne mnogokote in na krog.

Dopisi in novice.

Deželna vlada v Zagrebu je od tistih 24.000 gl., kateri so prišli na Hervaško in Krajino od državne loterije, da se napravijo učila za revne ljudske šole, nakupila in šolam razposlala po 243 globusov, polokrogov, zemljevidov Evrope, računalov, metričnih sestav (izdal herv. pedagog. knjiž. zbor) in slik za nazorni nauk (od Hermana). — Razdelila se bode bajè tudi karta trejodine kraljevine. — Tako na Hervaškem! Za šolski okraj goriški in sežanski se je nakupilo pri bukvarju gosp. Janezu Giontini-ju 24 slovenskih globusov. — Skoraj po vsih šolah imajo tam sliko Goriškega, katero je izdelal gsp. nadzornik Fr. Vodopivec, pa založil deželni zbor.

— Goriški »Glas« piše od šol to-le: Šolske zadeve prihajajo, kakor čujemo, leto za letom bolj zmešane in neugodne. Dokler so bile šole še po starem kopitu uredjene, bile so nizke šole v tesni zvezi s srednjimi.

Takrat so bile glavne ali normalne šole v prvi vrsti le pripravjalnice za srednje šole. Kdor je dobil izsred učencev četrtega razreda glavne ali normalne šole prvi klas ali še več, ta je bil sprejet brez ovir v gimnazijo ali realko, in je navadno dobro napredoval. Sedaj pa imamo ljudske šole, in v Gorici namest normalke vadnico, in nikdo ne ve, kedaj je učenec zrel za prestop na srednjo šolo. Zato nima tudi klasifikacija na ljudski šoli nobene veljave, in kedor hoče biti sprejet v srednjo šolo, mora še le prestati posebno preskušnjo. Letos je neki ta preskušnja posebno dolga in ojstra in, kakor se pozvedeva, še ni dovršena. Učitelji, pardon, profesorji srednjih šol se pritožujejo, da niso učenci, ki se oglašajo za vstop na srednjo šolo iz ljudskih šol in iz Goriške vadnice, nič za to pripravljeni; da ne umejo niti nemškega niti maternega jezika.

Učitelji in profesorji Goriške vadnice pa se izgovarjajo, da oni nimajo naloga pripravljati učence za srednje šole, ampak da te imajo le služiti kot sredstvo za izobraževališče ljudskih učiteljev, in da, če hočejo učence za srednjo šolo imeti, naj si jih sami pripravljajo. Kakor se pozveda je tudi minister uka tega mnenja, ker je ukazal, da se ima osnovati poseben pripravjalni tečaj za tiste učence, ki hočejo prestopiti na srednje šole. Ta tečaj ima neki nalog, da se bodo učenci celo leto podučevali v nemškem in le v nemškem jeziku, in učili nemškega in le nemškega jezika, tako da bodo po končanem tečaju postali nemci in toraj za srednje šole sposobni. Se ve, da v tem tečaju ni nikakega koticja za materni jezik!

— »Narod« pa piše o tem kurzu to-le: Goriški dež. šolski svet v vladnem časopisu za Primorsko razglaša to-le oznanilo: »Z denašnjim dnevom (15. nov.) sta se ustanovila pripravjalna razreda za učence, ki iz ljudskih žele prestopiti v srednje šole v Gorici. Za učence laškega jezika je ta razred združen s c. kr. veliko realko, za Slovence pa s c. kr. gimnazijem. — V ta razred se sprejemajo učenci, ki so dovršili 9. leto in končali III. razred ljudskih šol.«

Iz Ljubljane. C. k. deželni šolski svet je v seji 15. nov. t. l. odločil za šole ljubljanske okolice naslednjo plačo: za Šempeter v Ljubljani, Šentvid, za Ig (nadučit. službo), za D. M. v Polji in Šmarijo po 600 gl.; za Verhniko (nadučit. službo) 650 gl., za Dobrovo, Ježico, Sostro, Šmartno, Brezovico, Šoro, Presko, Šentjur pri Šmariji, Borovnico, Preserje, Horjul in Polhov gradec po 500 gl.; za Črnuče in Šentkancijan po 450 gl.; za Kopanj in Šentjakob pri Savi po 400 gl.; za podučitelje na Igu in Verhniku po 280 gl. Šole v lo-gaško-planinskem okraji so bile vvrstene takole: Šole v Starem tergu, v Cirknici, v Planini, v Žireh, na Blokah, v Logatcu, v Grahovem, v Begunjah, na Uncu v 3. plač. razred po 15 kr. na mesec; ljudske šole v Hotedersici, v Černem verhu, pri sv. Vidu pri Cirknici v 4. plač. razred po 10 kr. na mesec

za vsakega otroka. Plače bodo imeli: nadučitelj v Starem tergu 500 gl. in 2 učitelja po 400 gl.; nadučitelj v Cirknici 500 in drugi učitelj poprej podučitelj 400 gl.; nadučitelj v Planini 500 in drugi učitelj poprej podučit. 400 gl.; učitelj na Blokah 500 gl.; v Grahovem, Begunjah in Črnem verhu po 450 gl.; in pri sv. Vidu pri Cirknici in v Hoterdišici po 400 gl.

V Žalni, litijskega okraja bo imel učitelj 400 gl.

V kamniškem okraji bode imel dekliški učitelj v Kamniku, potem učitelji v Komendu, v Vodicah, v Mengišu, v Dobu, v Moravčah, v Šentgothardu, in v Čemšeniku po 500 gl., učitelj v Dolu 450 gl.; učitelji na Berdu, v Blagovici, na Goričici, v Krašnji, v Šmartnem, v Spodnjem Tuhinju, v Nevljah, v Zgornjem Tuhinju, v Zalogu in v Šentvidu pri Berdu in dekliška učiteljica v Kamniku po 400 gl.; poprej podučitelja pa sedaj učitelja v Mengišu in v Moravčah po 400 gl. — V radovliškem okraji spada ljudska šola v Radovljici v 1. plač. razred po 30 kr. na mesec, šole v Saspem, v Lescah, na Dovjem in v Bledu v 3. plač. razred po 15 kr. na mesec, druge šole pa v 4. plač. razred po 10 kr. na mesec. Službe bodo: nadučitelj v Radovlici dobiva 500, drugi učitelj 400 gl., nadučitelj v Bledu 500, drugi učitelj poprej podučitelj 400, učitelj v Kropi 500; v Kamnigoric 450 gl.; učitelji v Saspem, na Jesenicah, v Breznici, v Koroški Beli, v Kranjski gori, v Ljubnem, v Lescah, na Dovjem, v Srednji vasi, v Mošnjah, v Gorjah, v Ratečah, v Begunjah, v Weissenfelsu, v Bohinski Bistrici in v Bohinski Beli po 400 gl.

V litijskem šolskem okraji bode imel učitelj v Šmartnem pri Litiji, v Zagorji, v Zatičini in v Višnjigori po 500 gl.; učitelj na Vačah, Kerki in pri sv. Križu po 450 gl.; učitelj v Dolu (Mariathal), na Polici in v Hotiču po 400 gl.; nadučitelj v Šentvidu pri Zatičini 500 gl.; in drug učitelj poprej podučitelj 400 gl.

V kranjskem šolskem okraji bode imel učitelj v Mavčičah in Olševku po 400 gl. in učitelj v Poljanah 450 gl.

V kamniškem okraji je bil, kakor povedano 13. nov. učiteljski shod. Na dnevnem redu je bil razgovor o novi meri, v desetinkah, o vzajemnem in vsestranskem šolskem poduku.

— (Mariborsko učiteljsko izobraževališče) obiskuje — kakor se nam piše — letošnje leto 42 pripravnikov. V prvem letu jih je 16; in sicer 10 Slovencev in 6 Nemcev, v drugem letu jih je 14, 9 Slovencev in 5 Nemcev; v tretjem letu jih je 12, vsi Slovenci. — Tedaj je 31 Slovencev in 11 Nemcev. Iz tega se lahko sprevidi, kako potrebno bi bilo slovensko pripravništvo na spodnjem Štajerskem. «Nar.»

— V zlate bukve naj se zapiše ime učitelja, kateri svoje dolžnosti v šoli spolnjuje, pa vendar še najde čas, da skerbi tudi za materialno blagostanje kmečkega ljudstva. In tak učitelj, kakor beremo v »Slovcu«, je gospod J. Stöger, učitelj pri sv. Petru pri Mariboru. Osnoval je pri svoji šoli malo drevesnico in tertnico, pri kateri otrokom djansko kaže, kar jim znanstveno razlaga. Štajerska kmetijska družba mu je že lano pod pazduho segla; letos mu je gsp. dr. Mullé v imenu kmetijske družbe v nedeljo 23. t. m. javno izročil darilo in ob enem tudi diplomo uda štajerske kmetijske družbe, ko je bil poprej omenil važnost sadje in vinoreje za štajersko deželo in povzdigoval zasluge gosp. učitelja v tej vednosti.

Gosp. Stöger se potem zahvaljuje za skazano mu čast, in obeta da hoče tudi naprej tako marljivo delati. Gosp. predstojnik Flucher, tudi ud štajarske kmetijske družbe, povdarja imenitnost takega poduka in prosi naposled dr. Mullé-a, da bi podpiral pri kmetijski družbi malo početje, da bode iz malega drevesa sčasoma postalo veliko drevo.

— (Imenovanje.) Ban kraljevine Hrvatske, Slavonije in Dalmacije imenoval je mnogozaslužna ljudska učitelja do sedaj na mestnej šoli u Zagrebu, gosp. Iv. Filipoviča in Ljud. Modca kot učitelja na višjej dekliškejšoli u Zagrebu. Mi slovenski učitelji jima čestitamo k tej časti toliko bolj, ker ju poznamo kot verla národna učitelja, ki sta se tudi naših slovenskih učiteljskih zborov marljivo udeleževala. Živila!!!

— V Idriji bode 4razredna narodna šola še dalje rudniška (t. j. lastnina rudnika) in privatna. Rudniku ostaja pravica gospodarstva, imenovanje učiteljev in disciplinarne oblasti. Šolsko poslopje se bode na novo postavilo in učiteljem plače zboljšale.

— V Ptujju je bilo minuli mesec zborovanje 50 krajnih šolskih svetovalcev, katere je bil okrajni šolski svet pozval. Nadzornik Končnik jim je razlagal najpotrebnejše določbe šolskih postav.

— Ivana Miklosiča, učitelja na mariborski vadnici, je »hrvatsk pedag. književni zbor« imenoval za pravega svojega uda.

— Nova šolska poslopja so postavljena v Frajhamu, v Črešnovcih in Petrovčah v slovenskem Štajerji.

— Rajhenburška šola se je kakor se nam piše — iz dvorazredne razširila v trirazredno; tretji učitelj je že voljen. — Tudi na Blanici in v Dolskem v ravno tej fari se imati šoli osnovati.

— Ljubljanski mestni zbor je v seji v srédo 26. p. m. ustanovil 4 štipendije za boge realne učence po 50 gl., ki bodo imele ime Franc-Jozefove štipendije; — dalje se je dovolilo 300 gl. iz mestne kase za obleko in obutalo ubogim šolarjem.

— *V torek 2. decembra bodo vse šole imele praznik; krajnim šolskim svetom je naročeno, da vredé svečanost tega pomenljivega dneva, 25letne vlade Njih Veličanstva.*

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem: Učiteljske službe v Budanjah, Planini pri Vipavi, na Podragi, Vremu in Postenjah do 15. decembra pri okraj. šolskem svetu v Postojni.

Premembe v učiteljskem stanu.

Na Kranjskem: Gosp. profesor Opl bo učil na moškem učiteljišču geometrično risanje in gn. Langusovo ženskem risanje na prosto roko.

— Na možko učiteljišče v Gorico pride za glavnega učitelja gosp. Janko Kernsik, dosihmal na realni gimnaziji v Rudolfovem.

— Na Štajerskem: Gosp. France Drnjač, podučitelj pri sv. Martinu okol. Marib. pod Vurbergom; gosp. Pavel Leitgeb, podučitelj v Konjicah; g. Voglar Janez, podučitelj v Polčanah; g. Davorin Planker, podučitelj v Frajhamu; g. Davorin Jezernik, podučitelj v Rušah; g. Koprivnik Janez, učitelj na vino-rejski šoli pri Mariboru; g. Rajbensu, podučitelj v Selnici; g. Baumgartner, učitelj pri sv. Jurji v Slov. goricah; g. Gorjup, podučitelj pri sv. Lorencu na Koroški železnici; g. Soršak Matija, podučitelj v Rajhenbergu; g. Pugl, učitelj v Zibiki; g. Pezdevšek na Sladki gori; g. Oberski, učitelj v Lembergu.

(»Slov. Učit.«)

 Listu je pridjan Kazavec št. I., 4 strani.